KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 3. juni 1975

om en procedure i henhold til artikel 85 i EØF-traktaten

(IV/712 — Handel med kaminer og varapparater)

(Den nederlandske tekst er den eneste autentiske)

(75/358/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 85,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962 ([1]), særlig artikel 3,

under henvisning til den anmeldelse af en »Ændret aftale om handel med kaminer og varmeapparater«, som hr. J.M. O'Breen, direktør for Kontoret for kaminer og varmeapparater, har foretaget den 26. oktober 1962 i henhold til forordning nr. 17, artikel 5,

under henvisning til den af hr. H.D. Kriek, forhandler i Krommenie (Nederlandene), den 4. maj 1973 samt den af B.V. Stokvis en Zonen i Rotterdam den 31. oktober 1974 fremsatte begæring i henhold til artikel 3 i forordning nr. 17,

under henvisning til den kendelse, som »Arrondissementsrechtsbank« (underretten) i Haarlem har afsagt den 15. januar 1974 om udsættelse af den dér verserende sag indtil Kommissionen har truffet sin beslutning i sagen,

efter at have hørt de interesserede virksomheder i overensstemmelse med artikel 19, stk. 1 i forordning nr. 17 og bestemmelserne i forordning nr. 99/63/EØF ([2]),

under henvisning til udtalelse af 25. februar 1975 fra Det rådgivende udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål indhentet i overensstemmelse med artikel 10 i forordning nr. 17, og

ud fra følgende betragtninger :

I. De faktiske omstændigheder

Den 1. januar 1952 indgående, den 1. januar 1962 ændrede og den 26. oktober 1962 til Kommissionen anmeldte »Ændret aftale om handel med kaminer og varmeapparater« (herefter benævnt »Aftalen«) omfattede en række bestemmelser, der anvendtes på de forskellige kategorier af anerkendte deltagere i produktion og distribution af kul- og olie-varmeapparater på det nederlandske marked (fabrikanter, importører, grossister, provinsgrossister, mellemhandlere og detailhandlere).

Aftalen blev administreret af »Kontoret for kaminer og varmeapparater« (»Haarden en Kachelbureau«) (herefter benævnt »Kontoret«), som hr. J.M. O'Breen (herefter benævnt »hr. O'Breen«) var direktør for. Aftalen blev ændret gentagne gange, særlig den 1. oktober 1967, hvor den blev udvidet til også at omfatte gasradiatorer. Efter at aftalen var opsagt ved udgangen af 1972, ophørte den etablerede ordning. I dag optræder hr. O'Breen som befuldmægtiget for under likvidationen i kontorets navn at videreføre den verserende procedure og fordele kontorets finansielle midler.

I denne aftale, der især gjaldt det nederlandske marked for kul-, olie- og gas-varmeapparater, deltog ca. 25 nederlandske fabrikanter, 3 importører, ca. 75 grossister og nogle tusinde detailhandlere ; de varer, der henhørte under aftalen, udgjorde over 90 % af handelen med de nævnte varmeapparater i Nederlandene.

Virksomheden R.S. Stokvis & Zonen N.V. i Rotterdam — som senere er ændret til B.V. — (herefter benævnt »Stockvis«) har siden 1. januar 1957 været tilsluttet aftalen som grossist, og siden 1967 ligeledes været tilsluttet den anerkendte gruppe af grossister, der forhandler gasradiatorer.

Hr. H.D. Kriek, forhandler i Krommenie, (herefter benævnt »hr. Kriek«) har siden 1957/1958 deltaget i aftalen i egenskab af detailhandler og har siden 1967 ligeledes været medlem af den anerkendte gruppe af detailhandlere, der forhandler gasradiatorer.

I den udgave af aftalen, som blev anmeldt i 1962, har bestemmelsen i artikel 32, stk. 3, som finder anvendelse på tilsluttede grossister, følgende ordlyd :

»3. Grossisterne har pligt til :

a) at afstå fra et tilbyde, sælge eller levere til foreninger af detailhandlere ; salg og levering til anerkendte indkøbsorganisationer skal udelukkende ske til indkøbsorganisationens hovedlager ;

([1]) EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
([2]) EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

b) at afstå fra at tilbyde, sælge eller levere til ikkeanerkendte detailhandlere eller til detailhandlere, der under iagttagelse af bestemmelserne i denne aftale er blevet suspenderet eller slettet;

c) at afstå fra et tilbyde, sælge eller levere til stats-, provins- eller andre offentligretlige institutioner og organer — herunder »Nederland Spoorwegen« (De nederlandske Jernbaner) — med mindre bestillinger og leveringer sker med henblik på eget brug for sådanne instituioner, og at afstå fra et tilbyde, sælge eller levere til »Rijksinkoopbureau« (statens indkøbskontor) med mindre bestilling og levering sker med henblik på anvendelse i statsinstitutioner. Ethvert tilbud, salg eller levering er underkastet de betingelser, som vil blive fastsat af Kontoret for kaminer og varmeapparater;

d) ikke at give kaminer og varmeapparater i konsignation eller at træffe ordninger eller aftaler med aftagere, som medfører oprettelse af lignende forhold;

e) ikke at tage allerede leverede kaminer og varmeapparater retur medmindre det leverede udviser tydeligt påviselige mangler, eller direktøren for Kontoret for kaminer og varemapparater under særlige omstændigheder og efter egen afgørelse i et særligt tilfælde tillader en afvigelse fra denne bestemmelse;

f) ikke at åbne udstillinger eller at afholde sådanne, hvor kaminer og varmeapparater sælges til private, med mindre der til grossistvirksomheden er knyttet en detailvirksomhed, som nævnt i det første stykke i denne artikel;

g) ikke at ansætte detailhandlere som repræsentanter eller yde provision eller nogen anden ydelse til detailhandlere, som afleverer ordrer;

h) at afstå fra at købe eller aftage kaminer og varmeapparater fra fabrikanter eller importører af olie-varmeapparater, der ikke er anerkendt som sådanne ifølge denne aftale, eller som ifølge bestemmelserne i denne aftale er blevet slettet eller suspenderet . . .«.

Den 1. december 1969 blev der til litra b) tilføjet følgende (anmeldt den 23. april 1971):

»levering til andre salgsadresser end dem, der er registreret hos Kontoret for kaminer og varmeapparater, er forbudt.«

Den 2. december 1971 anmeldtes en ny litra i):

»i) at afstå fra en direkte eller indirekte medvirken til overtrædelse af bestemmelserne i artikel 10, stk. 2. Der er uden videre tale om en sådan medvirken, såfremt grossisten vidste, burde vide eller rimeligvis kunne formode, at de leverde kaminer og varmeapparater ikke udelukkende var bestemt til direkte salg til forbrugeren gennem detailhandleren.«

Endvidere lød artikel 75, stk. 1 i aftalen (som ændret den 1. oktober 1967 og anmeldt den 26. september 1968) således:

»1. De forpligtelser, der følger af artikel 32, 33, 34 og 36, stk. 5 i denne aftale, gælder også for fabrikanter af, importører af og grossister i gasradiatorer, således at forstå, at i artikel 32, stk. 3, litra a), læses »indkøbsorganisationer, som nævnt i artikel 74« i stedet for »indkøbsorganisationer, som nævnt i artikel 12«, og at litra b) læses: »at afstå fra at købe, tilbyde, sælge eller levere gasradiatorer til deltagere, der ikke er tilmeldt afdelingen for gasradiatorer eller til deltagere, der er tilmeldt denne afdeling, men som ifølge denne aftales bestemmelser er blevet suspenderet eller slettet.«

Denne bestemmelse blev den 11. november 1970 (anmeldt den 23. april 1971) ændret som følger:

»... og at litra b) læses:
at afstå fra at købe, tilbyde, sælge eller levere gasradiatorer til deltagere, der ikke er tilmeldt afdelingen for gasradiatorer, eller til deltagere, der ifølge denne aftales bestemmelser er blevet suspenderet eller slettet; levering til andre salgsadresser end dem, der i henhold til denne aftale er tilmeldt afdelingen for gasradiatorer, er forbudt.«

I den udgave af aftalen, som blev anmeldt i 1962, har bestemmelsen i artikel 10, som finder anvendelse på tilsluttede detailhandlere, følgende ordlyd:

»*Artikel 10*

De for detailhandlere gældende forpligtelser, som nævnt i artikel 9, lyder således:

1. Kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater må kun købes hos leverandører, der er eller vil blive opført på den liste over leverandører, der er fastsat af Kontoret for kaminer og varmeapparater. De må ikke købes hos leverandører, der ifølge meddelelser fra Kontoret for kaminer og varmeapparater i Utrecht midlertidigt eller definitivt er blevet slettet af listen over leverandører. Det er ikke tilladt at indkøbe kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater sammen med andre detailhandlere.

2. Kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater må ikke af detailhandlere sælges til andre detailhandlere, medmindre de har fået tilladelse hertil af Kontoret for kaminer og varmeapparater.

3. Kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater må kun sælges til den på salgsdagen for apparatet af leverandøren fastsatte gældende bruttopris. Ved vinduesudstilling eller anden form for tilbud må der ikke opgives anden pris end denne bruttopris. Reklamer vedrørende ombytning eller reklamer som kunne virke vildledende på offentligheden, er forbudt. Installationsomkostninger skal opføres på regningen. Såfremt Kontoret for kaminer og varemapparater fastsætter nærmere bestemmelser herfor, skal disse følges.

4. Kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater må ikke gives eller tages i konsignation, udstilles i andres vinduer, vises på udstilling, demonstreres eller udbydes til salg henholdsvis sælges hos tredjemand, eller gives til opbevaring eller oplagres hos andre deltagere i aftalen. De må heller ikke uden tilladelse fra Kontoret for kaminer og varmeapparater udstilles i vinduer, vises på udstilling, demonstreres eller udbydes til salgs henholdsvis sælges på et andet sted end der, hvor salget ifølge tilmeldingen til Kontoret for kaminer og varmeapparater må finde sted. Det er forbudt at udlåne kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater eller på anden måde at overlade benyttelsen eller at tilbyde dette i annoncer eller andre former for offenlitggørelse.

5. Såfremt der finder et »lejekøb« sted, skal de betingelser, hvorefter dette sker, straks meddeles Kontoret for kaminer og varmeapparater i Utrecht.

6. Ved salg af kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater må der ikke gives rabat. Det er ligeldes forbudt at give gaver, at give provision ved installation eller at give ydelser i forbindelse med salg. Det er dog tilladt at give provision ved installation til fastansat personale. Det er også forbudt i salgsreklamer at reklamere med rabat og gaver for så vidt angår kaminer, kaminopvarmnigsapparater og/eller varmeapparater, at tilbyde kaminer, kaminopvarmnigsapparater og/eller varmeapparater med rabat eller sammen med gaver eller at tilbyde provision ved installation.

7. Når der på foranledning af Kontoret for kaminer og varmeapparater i Utrecht bliver indledt en undersøgelse for så vidt angår kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater, skal der ydes et hurtigt og effektivt samarbejde ; dette omfatter også gennemsyn af bøger og oplysninger.

8. Det er ligeledes forbudt på nogen som helst måde direkte eller indirekte at medvirke til og/eller at have forbindelse med handlinger, der er i strid med ovenstående bestemmelser.«

Disse bestemmelser blev suppleret af den dertil kompetente »Commissie van Overleg« (Rådgivende komité) den 8. april 1969 gennem følgende rundskrivelse (anmeldt den 23. april 1971) :

a) *Artikel 10, stk. 2*

»kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater må ikke af detailhandlere sælges til andre detailhandlere og/eller mellemhandlere, medmindre der foreligger tilladelse hertil fra Kontoret for kaminer og varmeapparater. På grundlag af bestemmelsen i artikel 78 i »exclusief verkeersovereenkomst gasverwarmingsapparaten« (aftale om eneforhandling af gasradiatorer) gælder denne tekst også for de anerkendte detailhandlere i gasradiatorer.«

b) *Artikel 10, stk. 7*

»Der skal føres et tydeligt og overskueligt regnskab, hvoraf alle indkøb og alt salg af gasradiatorer, samt navnene på leverandører og aftagere fremgår.«

Disse bestemmelser blev derefter ved rundskrivelse af 1. december 1969 igen ændret således (anmeldt den 23. april 1971) :

a) *Artikel 10, stk. 3*

»Reklame, der kan virke vildledende på offentligheden, er forbudt.«

b) *Artikel 10, stk. 6*

»Ved salg af kaminer, kaminopvarmningsapparater og/eller varmeapparater er det forbudt at give eller at tilbyde installationsprovision. Det er dog tilladt at give installationsprovision til fastansat personale.«

Gennemførelse af aftalens bestemmelser var endvidere i medfør af artikel 38 ff overdraget en »beoordelingscommissie« — en voldgiftsinstans (herefter benævnt »voldgiftsudvalget«), som havde kompetence til at pålægge bøder og udelukke deltagere fra eneforhandlingsnettet. Voldgiftsudvalgets afgørelser kunne i medfør af artikel 54 ff indbringes for en ligeledes ved aftalen oprettet appelinstans (»raad van beroep«). Voldgiftsudvalgets og appelinstansens virksomhed havde karakter af en særdeles formaliseret procedure, som i sin funktion og fremtræden i høj grad ligner den måde, hvorpå den dømmende magt er organiseret i Holland.

Voldgiftsudvalget bestod af fem repræsentanter for de forskellige grupper af deltagere i aftalen, uden at nogen uafhængig person var medlem. Appelinstansen havde tre eller fem medlemmer, af hvilke flertallet ikke hørte til den berørte sektor. Udpegningen blev helt og holdent foretaget af en »Commissie van overleg« (det rådgivende udvalg), som udelukkende bestod af repræsentanter for de forskellige grupper af deltagere i aftalen. At appelinstansens interne foreskrifter

ligesom dens procedureregler blev fastsat af det rådgivende udvalg reducerede ligeledes dens uafhængighed. Systemet som helhed svarer til det nederlandske retsbegrep »bindend advies« (voldgift). I to tilfælde forsøger kontoret endnu at gennemtvinge overholdelse af aftalen ved fuldbyrdelse af sanktioner, som blev pålagt af appelinstansen.

Andre bestemmelser i aftalen vedrørte adgangsbetingelser og forpligtelser for de forskellige kategorier af deltagere i aftalen ligesom den påbudte vertikale prisbinding. Disse bestemmelser omfattede ligeledes forpligtelser til kollektiv og gensidig eksklusivitet for de forskellige grupper af deltagere i aftalen, hvilket totalt afskærmede det hollandske marked.

I juli 1968 havde hr. H.L. Smit, grossist/detailhandler i Amsterdam (herefter benævnt »hr. Smit«), der var en kendt udenforstående og som ikke var tilsluttet aftalen, lavet en aftale med hr. Kriek, ifølge hvilken hr. Smit købte de for ham nødvendige gasradiatorer hos grossister, der var anerkendt ifølge aftalen, i den anerkendte detailhandler hr. Krieks navn.

De gasradiatorer, der blev købt af hr. Smit på denne måde, blev af ham solgt videre til lavere priser end dem, der var blevet fastsat af de til aftalen tilsluttede fabrikanter, importører og grossister; både assortimentet og omsætningen hos hr. Smit var betydelig.

Hr. Kriek blev indkaldt ved brev af 3. november 1969 fra voldgiftsudvalget eftersom hans ovennævnte handlemåde blev betragtet som værende i strid med de i artikel 10 i aftalen anførte forpligtelser for detailhandlere.

Ved brev af 9. januar 1970 meddelte voldgiftsudvalget hr. Kriek, at han var blevet pålagt følgende bøde:

a) fl. 5 000,— på grund af overtrædelse af stk. 4 og 8 i artikel 10;

b) fl. 500,— på grund af ukorrekt føring af regnskabet (stk. 7 i artikel 10).

Af den undersøgelse, der var blevet foretaget den 30. oktober 1969 hos hr. Kriek, fremgik det ifølge voldgiftsudvalget, at:

a) et stort antal gasradiatorer (ca. 3 600 stk.) var blevet købt hos nogle enkelte storforhandlere og kun et lille parti (200 stk.) var blevet solgt til private og at

b) hans regnskab vedrørende handel med gasradiatorer ikke var ført således som foreskrevet i aftalen.

Da hr. Kriek ikke ønskede at betale den bøde, som han var blevet pålagt, meddelte voldgiftsudvalget ham ved brev af 16. februar 1970, at han var suspenderet som anerkendt deltager i aftalen og således ikke længere kunne købe hos de anerkendte grossister. Derpå ophørte aftalen mellem hr. Kriek og hr. Smit, eftersom næsten hele handelen med gasradiatorer faktisk foregik gennem de til aftalen tilsluttede virksomheder; det var ikke muligt for hr. Kriek at skaffe gasradiatorer andre steder fra.

Den 8. februar 1972 indstævnede hr. O'Breen hr. Kriek for retten i Haarlem med henblik på betaling af en bøde på fl. 5 500,— hvorpå retten den 15. januar 1974 afsagde kendelse om udsættelse af sagen indtil der forelå en beslutning i sagen fra Kommissionen for De europæiske Fællesskaber. Denne kendelse blev af retten sendt til Kommissionen.

I løbet af årene 1969 og 1970 havde Stokvis leveret gasradiatorer til detailhandlere, der ikke var tilsluttet aftalen og til en detailhandler, der var suspenderet; endvidere havde Stokvis leveret 3 900 stk. til firmaet Schweitzer i Westzaan (herefter benævnt »Schweitzer«), som solgte dem videre til hr. Smit.

Voldgiftsudvalget meddelte ved brev af 3. november 1971 Stockvis, at han var blevet pålagt en bøde på:

a) fl. 3 700,— på grund af levering til ikke-tilsluttede eller suspenderede detailhandlere;

b) fl. 100 000,— hvoraf fl. 50 000,— betinget, på grund af levering til hr. Smit via Schweitzer.

Stokvis indbragte denne beslutning fra voldgiftsudvalget for appelinstansen, som ved beslutning af 6. december 1971 stadfæstede bøden på fl. 3 700,— og omstødte, hvad det øvrige angår, voldgiftsudvalgets beslutning, og pålagde ved en ny afgørelse Stokvis en bøde på fl. 50 000,— for overtrædelse af artikel 75, stk. 1 på grundlag af de samme kendsgerninger, det vil sige hans leveringer til hr. Smit via Schweitzer.

Under denne appelprocedure gjorde Stokvik gældende, at bestemmelsen i artikel 75, stk. 1 i aftalen, som i en duplikeret skrivelse var blevet meddelt deltagerne den 11. november 1970, ikke var bindende, så længe ændringer ikke var blevet anmeldt til Kommissionen for De europæiske Fællesskabet, idet anmeldelsen først skulle have fundet sted den 21. april 1971;

På dette punkt statuerede appelinstansen i sin afgørelse af 6. december 1971 følgende:

> »Der er anført endnu en formel 11. indsigelse, gående ud på, at tilføjelsen til artikel 75, stk. 1 i Den ændrede Aftale — som meddelt i en duplikeret skrivelse af 11. november 1970 — ikke er bindende, sålænge denne ændring ikke er anmeldt til Kommissionen, og, som det fremgik under mødet, fandt denne anmeldelse først sted den 21. april 1971;

appelinstansen antager, at det er korrekt, at ændringerne i Den ændrede Aftale først træder i kraft efter den anmeldelse, som er nævnt ovenfor, men at dette i øvrigt ikke har nogen som helst indflydelse på appelinstansens bedømmelse i den foreliggende sag.«

Den 5. januar 1973 instævnede hr. O'Breen Stokvis for retten i Rotterdam med henblik på betaling af en bøde på fl. 53 700,— ; denne sag er endnu ikke afsluttet.

Ved brev af 12. januar 1973 har kontoret meddelt Kommissionen, at aftalen blev opsagt ved udgangen af 1972 og at den måtte betragtes som opløst pr. 1. januar 1973. Efter denne opsigelse ophørte den ved aftalen etablerede ordning. Kun kontoret, som er trådt i likvidation, fortsætter med at fungere under hr. O'Breen's ledelse.

II. **Bedømmelse**

I henhold til artikel 85, stk. 1, i EØF-traktaten er alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, uforenelige med fællesmarkedet og forbudt.

Eftersom aftalen ophørte den 1. januar 1973, indskrænker bedømmelsen heraf sig til de bestemmelser i aftalen, hvis overholdelse nu i to tilfælde søges sikret ad rettens vej, det vil sige bestemmelserne i artikel 10, i artikel 32, stk. 3, i artikel 75, stk. 1, og i voldgiftsbestemmelserne (artikel 38 til 54 ff). Denne bedømmelse skal ikke desto mindre finde sted inden for den juridiske og økonomiske ramme, der på det relevante tidspunkt gjaldt for det pågældende marked og navnlig tage forpligtelserne med hensyn til kollektiv og gensidig eksklusivitet samt vertikal prisbinding i betragtning, som berørte størstedelen af det nederlandske marked.

De i aftalen deltagende juridiske eller fysiske personer, der forhandler varmeapparater, er virksomheder som nævnt i artikel 85, stk. 1, medens Kontoret er en institution inden for en sammenslutning af virksomheder, der har kompetence til at træffe bindende beslutninger.

Aftalen er, således som den i 1962 blev anmeldt og herefter gentagne gange er blevet ændret af de kompetente organer, en aftale mellem virksomheder, og kan således være omfattet af artikel 85, stk. 1, medens de afgørelser, der er truffet af aftalens dertil kompetente institutioner, er vedtagelser, der er truffet af en sammenslutning af virksomheder, som nævnt i denne artikel.

De bestemmelser i artikel 10 i aftalen, hvorpå den hr. Kriek pålagte bøde hviler, og hvorefter særligt de til aftalen tilsluttede detailhandlere forpligter sig til kun at sælge apparaterne gennem deres egen forretning og kun til private, ikke til andre videreforhandlere, havde til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet.

De bestemmelser, som pålagde detailhandlere at føre et overskueligt regnskab med angivelse af deres kunders indentitetet, havde ligeledes til formål og til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurencen inden for fællesmarkedet, eftersom de havde til formål og til følge, at der med hensyn til de pågældende apparater på det nederlandske marked blev indført en sådan kontrol med forbudet mod at sælge til andre virksomheder, at dette videresalg blev gjort betydeligt vanskeligere.

De bestemmelser i artikel 32, stk. 3, og i artikel 75, stk. 1 i aftalen, hvorpå den bøde som Stokvis blev pålagt hviler, og som særligt forbyder de til aftalen tilsluttede grossister at sælge de pågældende apparater til ikke-anerkendte eller suspenderede detailhandlere og direkte eller indirekte at medvirke til salg mellem detailhandlere, har til formål og til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet.

Disse bestemmelser har nemlig til formål og til følge at supplere og fuldstændiggøre dels ordningen med eneforhandling dels den fælles vertikale prisbinding, som var aftalt mellem de anerkendte grupper af fabrikanter, importører, grossister og detailhandlere for de pågældende varer på det nederlandske marked.

Herved bliver den eksisterende fordelingsstruktur og markedssituation for de pågældende virksomheder befæstet på en måde, der gør det betydeligt vanskeligere for virksomheder, der er nye på markedet, eller som ikke er tilsluttet aftalen, at erobre en del af markedet, og en eventuel ændring af markedsforholdene, der kunne være fremkaldt af konkurrencen, modvirkes betydeligt af disse bestemmelser.

Voldgiftsbestemmelserne (artikel 38 til artikel 54 ff) har ligeledes til formål og til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, idet de udgør et middel til at bringe virksomheder, der ved konkurrencemæssig anstrengelse ønsker at slå

deres markedsposition fast, fra dette forhavende. Disse bestemmelser bidrager på denne måde til, at EØF-traktatens regler vedrørende konkurrence bliver omgået.

Det fremgår yderligere af undersøgelsen af denne sag, at de ovennævnte begrænsninger i konkurrencen tilsammen udgjorde et sammenhængende og nøjagtigt udarbejdet system, som på mærkbar måde havde til formål og til følge at fjerne konkurrencen mellem ovennævnte grupper, og at lade handelen med de pågældende apparater i Nederlandene for en så stor dels vedkommende som muligt foregå ved mellemkomst af de ovennævnte grupper. Det bemærkes, at disses andel i den samlede nederlandske omsætning må vurderes til mere end 90 %, og at den betydelig del af de pågældende apparater indførtes i Nederlandene fra andre medlemsstater.

Disse bestemmelser kunne desuden påvirke handelen mellem medlemsstaterne mærkbart, idet et system, som det ovenfor beskrevne, og som omfatter hele en medlemsstats område, medfører, at adskillelsen af de nationale markeder styrkes, hvilket forhindrer det økonomiske samarbejde, der er hensigten med EØF-traktaten og således medfører en beskyttelse af de nationale markeder (se Domstolens dom af 17. oktober 1972 i sag 8/72 V.C.H. (Vereniging van Cementhandelaren)). De virksomheder i andre medlemsstater, som uden at være tilsluttet aftalen ønsker at sælge de pågældende apparater i Nederlandene, støder på betydelige vanskeligheder på grund af disse restriktioner i aftalen ; mulighederne for at fabrikanter og grossister i de øvrige medlemsstater kan udføre til Nederlandene, og mulighederne for, at de nederlandske købere kan indføre disse varer fra disse medlemslande bliver således begrænset på en ikke ubetydelig måde. Samhandelen mellem medlemsstaterne bliver derigennem påvirket på en måde, der ville kunne skade gennemførelsen af målet om et enhedsmarked mellem medlemsstaterne.

Ifølge artikel 85, stk. 3, kan bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, erklæres uanvendelige på aftaler mellem virksomheder og vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder, som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at de sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelen herved, og uden at der :

a) pålægges de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål ;

b) gives disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

Kontoret har i den forbindelse anført, at eftersom aftalen ene og alene gjaldt for det nederlandske marked, var den kun for en sikkerheds skyld og overflødigt anmeldt til Kommissionen, idet artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 17 fritager de aftaler for anmeldelse, hvori kun deltager virksomheder fra én medlemsstat, og som ikke vedrører ind- eller udførsel mellem medlemsstaterne.

Kommissionen mener dog, at aftalen, da den omfattede tre nederlandske importører, vedrørte ind- og udførselen mellem medlemsstaterne, og den var derfor ikke fritaget for anmeldelse ifølge artikel 5, stk. 2, i forbindelse med artikel 4, stk. 2, nr. 1.

Aftalen kan, selvom den er anmeldt, ikke opnå dispensation i medfør af artikel 85, stk. 3, eftersom den ikke opfylder de i denne bestemmelse nævnte betingelser.

Med hensyn til anvendelse af disse betingelser har Kontoret anført, at aftalens formål blandt andet var at sørge for, at de pågældende apparater blev forhandlet af faguddannede detailhandlere, under ordnede forhold, at leveringerne altid kunne finde sted under et godt samarbejde mellem fabrikant, grossist og detailhandler, og at forbrugeren kunne være sikker på, at der altid var apparater, der på en teknisk tilfredsstillende måde kunne installeres hos ham.

Det skal først bemærkes, at konkurrencebegrænsningerne, dvs. forpligtelserne for så vidt angår eksklusivitet med hensyn til køb og salg og forpligtelserne med hensyn til priser, ikke synes at have været nødvendige for at forbedre fordelingen af de pågældende varer. Derimod blev der med disse forpligtelser sigtet mod et markedsbeskyttelsessystem, som forhindrede den frie adgang til fordelingskanalerne og umuliggjorde parallelimport, som kunne være foretaget gennem de til aftalen tilsluttede virksomheder, der i virkeligheden kontrollerede størstedelen af de i Nederlandene eksisterende fordelingskanaler for disse varer.

Det er således meget vanskeligt at indse, hvorledes bestemmelsen om eneforhandling for grossister og detailhandlere, der var tilsluttet aftalen, og det deraf følgende forbud mod at sælge til andre, der ikke var tilsluttet aftalen eller som var suspenderer herfra, kunne fremme en bedre fordeling, eller hvorfor de til aftalen tilsluttede detailhandlere var pålagt kun at sælge til private, selvom det er klart, at leveringer mellem detailhandlere kan bidrage til en bedre og hurtigere forsyning af forbrugerne.

Det må endvidere bemærkes, at konkurrencebegrænsningen heller ikke på nogen måde lod en rimelig andel af de fordele, som aftalen eventuelt kunne resultere i, komme forbrugerne til gode. Begrænsningerne

havde tværtimod til følge, at de ifølge aftalen fastsatte priser blev fastholdt, og at forsyningen af en virksomhed, der solgte til lavere priser, hindredes.

En vurdering med hensyn til de øvrige betingelser i artikel 85, stk. 3, kan således undlades. Subsidiært kan det påpeges, at den fordel, at apparaterne ville blive solgt af faguddannede detailhandlere, ikke gør aftalens konkurrencebegrænsninger nødvendige. I betragtning af den næsten absolutte dominans, som aftalen have på det nederlandske marked, er det umuligt at acceptere den opfattelse, at konkurrencen ikke ville blive fjernet for en væsentlig del af de pågældende varer.

I henhold til artikel 3, stk. 1 i forordning nr. 17/62 kan Kommissionen, såfremt den på begæring eller af egen drift konstaterer, at der foreligger en overtrædelse af bestemmelserne i EØF-traktatens artikel 85, ved en beslutning pålægge de pågældende virksomheder og sammenslutninger af virksomheder at bringe den konstaterede overtrædelse til ophør.

Kommissionen ønsker derfor på grundlag af ovennævnte betragtning at konstatere, at den sammenslutning af virksomheder, som der er indledt procedure imod, har overtrådt bestemmelserne i artikel 85 i EØF-traktaten.

Kommissionen har som følge heraf til hensigt at pålægge den pågældende sammenslutning af virksomheder øjeblikkeligt at bringe denne overtrædelse til ophør ved at pålægge den ikke længere at anvende de forbudte bestemmelser.

Eftersom den 15. januar 1974 af Arrondissementsrechtsbank i Haarlem afsagte kendelse om udsættelse af den ved denne ret verserende sag blev meddelt Kommissionen for De europæiske Fællesskabers, bør der fremsendes en enslydende kopi af denne beslutning til retten —

TRUFFET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Bestemmelserne i artikel 10, i artikel 32, stk. 3, i artikel 75, stk. 1, og i voldgiftsbestemmelserne (artikel 38-54 ff) i Den ændrede Aftale om handel med kaminer og varmeapparater udgør en overtrædelse af bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, i Traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab.

Artikel 2

Begæringen om dispensation ifølge ovennævnte artikel 85, stk. 3, som er fremsat af de pågældende, afvises, for så vidt angår de i artikel 1 nævnte bestemmelser.

Artikel 3

Den sammenslutning af virksomheder, som denne beslutning er rettet til, pålægges øjeblikkeligt at bringe den konstaterede overtrædelse til ophør; den skal navnlig afstå fra forsøg på, ad retlig vej eller på anden måde, at fortsætte inddrivelsen af de bøder, som er pålagt for påståede overtrædelser, begået mens aftalen endnu fandt anvendelse.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til »Haarden- en Kachelbureau« (Kontoret for kaminer og varmeapparater) ved hr. O'Breen, Van Hoeylaan 32, Haag.

Artikel 5

Der vil blive fremsendt en enslydende kopi af denne beslutning til retten i Haarlem ved hr. van Eijk, justitssekretær, Jansstraat 81, Haarlem.

Udfærdiget i Bruxelles, den 3. juni 1975.

På Kommissionens vegne

François-Xavier ORTOLI

Formand